

Budapest,
1943.
márc. 17.

V. évf
11. sz.

Egyes
szám ára:
70 fill

M
A
R
C
A
P
R
I
L
M

SZERKESZTI
D. MATOLAY
K. GÉZA

FÉNYES ALICE és JÁVOR PÁL a

„Láp virága“

című filmben. • Játssza: KASZINÓ, ÁTRIUM, SZITTYA. • Kárpát film.

Állandó táblás
házak a Corvin
filmszínházban!

A legnagyobb
közönségsiker!

Rökk Marika
parádés szerepe:

Az UFA káprázatos
kiállítású revüfilmje

LEGÉNYVÁSÁR

Vaszary János

borsósan szellemes forgató könyve

FORGALOMBAHOZZA:

**FILMIPARIÉS FILM-
KERESKEDELMI RT**

IV., KOSSUTH LAJOS-U. 13
TELEFON: 183-858

MAGYAR film

SZERKESZTI *Matolay K. Géza*

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Erzsébet-körút 13. IV. emelet.
Tel.: 420-796, 426-576. Postatakarékp. csekksz.: 15410.
Előfizetési ár: egy évre 35 pengő, félévre 18 pengő.

V. ÉVFOLYAM 11. SZÁM — MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN — BUDAPEST, 1943. MÁRCIUS HÓ 17

MAGYAR FILMMŰVÉSZET

Írta: MATOLAY GÉZA DR.

Néhány hete új és igen szép akció indult meg a magyar filmszakmában. Az egyik lelkes filmgyártó kezdeményezésére és áldozatkészségével hetenként egy-egy külföldi filmet mutatnak be a kezdeményező filmgyártó házi vetítőjében a szűkkörű meghívottaknak s a bemutatott film vetítése után igen emelkedett színvonalú viták következnek abból a célból, hogy a jelenlevő gyártók, rendezők, színészek levonják a látott film művészi és technikai tanulságait. Amolyan rögtönzött filmakadémia ez, ahol az eszmék kicserélése révén igen egészségesen tisztázódnak az ellentétes felfogások, új ötletek vetődnek fel és önkéntelenül, szinte láthatatlanul formálódnak a magyar filmgyártás jövődjének útjai és lehetőségei.

A kezdeményező gyártó, aki lehetővé tette ezeket az összejövetelket, nemzeti szempontból igen jelentős folyamatot indított meg s reméljük, hogy ez a folyamat nem fog megállni. Egyformán hasznos ez a vetítés és az azt követő vita mindenki részére, aki a filmgyártásban részt vesz, mert minden egyes alkalommal egész sereg tanulságot vonhat le az, aki fejlődni, haladni akar.

A legutóbbi vetítés után igen érdekes vita fejlődött ki akörül, hogy a filmek összértéke és művészi megjelenítése szempontjából melyik tényezőnek van nagyobb és fontosabb szerepe: a rendezőnek, színésznek, operatőrnek, stb. Különösen a művészi értékelés szempontjából mérlegelték ezt a kérdést s a vitatkozó felek ellentétes véleményei nívós és szellemes összecsapások után sem tudták eldönteni, hogy a magyar filmművészet szempontjából kinek a munkája jelenti a legnagyobb értéket.

De ezt a kérdést nyilván csak azért nem tudták eldönteni, mert a filmgyártás annyira kollektív munka, hogy az általános rangsor felállítását nem lehet kaptára húzni. Általában a rangsor élén a rendező vezet, de lehet olyan film is, ahol valamelyik szereplő művész különleges teljesítménye adja a művészi érték orozslánrésztét. Azonban ilyen esetben is a rendező kezében futnak össze a láthatatlan szálak s a színész esetleg annak csak látható eszköze.

Nehéz kiporeciózni, hogy a filmben jelentkező művészi értékből kire hány adag jut a vezetők és szereplők közül. Ugyanilyen nehéz megállapítani a filmek művészi fokát, mert a filmnél nem mérhetünk örök időkre szóló mértékkel, mint a szobroknál, vagy a festményeknél.

A film művészetében azonban elvitathatatlannal. Élő művészet ez, amely szinte filmről-filmre formálódik és sokkal többérté, mint a színpad művészeté. A rendező, a szereplők, az operatőr, a díszlettervező és a többi munkatársak közös művészi munkája alakítja ki e képeken és hangon keresztül a filmet s ennek a közös munkának értékelése szétválasztva lehetetlen.

A magyar filmművészet fejlődéséről, kialakuló irányáról, a különféle kívánalmakról sok szó esik manapság s ez is felvetődött az említett vitáesteken. A magyar filmek művészi színvonalának emelése valóban elsőrangú probléma, de a lehetőségek igen korlátozottak.

Igen találóan mutatott rá egyik rendezőnk, hogy mi is ma a magyar filmművészet. Ma körülbelül ez: *művészet a szűk költségvetés keretében, óriási sztárgázsikkal, kevés nyersanyaggal, folyton próbáló és színházaknál szereplő színészekkel egyáltalában filmet csinálni.*

Sajnos, ez tökéletesen így van. És ezeken a művészi munkát akadályozó körülményeken nem lehetett eddig segíteni. Nem azért, mert:

1. A filmek költségvetését emelni képtelenség, mivel a mozik száma és jegyeik ára nem emelkedett.

2. Nyersanyagot nem tudunk többet kapni, így tehát egyelőre le kell mondanunk arról a reményről, hogy a jelenetek többszöri megismétlésével emeljük a filmek művészi színvonalát.

3. A sztárgázsik, általában a gázsik ügyében feltétlenül kell valamit tenni, mert lehetetlen állapot az, hogy ma a háromszorosára emelkedett költségvetések 27-30%-a a színészek gázsija. Két-három év előtt a színészeknek kifizetett összeg csak 12-16%-át jelentették a költségvetésnek. Ez számokban azt jelenti, hogy amíg három év előtt 10-15 ezer pengő volt egy filmnél a színészgázsija, addig ma 80-100 ezer pengő.

4. Változtatni kell azon az állapoton is, hogy a színészek nagy része délelőtt a színházakban próbál s így a drága munkaidőből 2-3 óra kiesik, délután pedig már 5 órakor be kell fejezni a forgatást; mert a színházak korán kezdenek. Ennek következtében minden film felvétele 5-10 nappal tovább tart, mint régebben s ez további olyan anyagi megterhelést jelent, amit a színészek számlájára kell írni. Ha ezt az összeget is felszámítjuk, akkor a gázsik és a többlet műtermi megterhelés kb. 40%-át jelenti a költségvetésnek.

Ezek az állapotok kell tehát sürgősen segíteni, hogy ismét lehessen a magyar film művészi színvonalának emeléséről beszélni. Addig pedig csak az a művészet marad részükre, hogy egyáltalában még gyártunk filmet. Mert ez ma valóban művészet.

A FILMKRITIKÁRÓL

KRITIKA, VAGY REKLÁM?

Az ember jóformán nem vehet újságot, vagy folyóiratot a kezébe anélkül, hogy szemét meg ne üsse valamelyik itthoni vagy külföldi film mértéktelen dicsérete. És nincs a világ filmgyártásának az a siralmasan rossz tákolmánya, amelyet valahol, valamikor remekművé ne avatna a türelmes nyomdafesték.

Műrostos anyagot gypjúnak árulni, vagy romlott mentesárut forgalomba hozni tilos és büntetendő dolog. A piacra kerülő filmeket approbálja ugyan a cenzura, de nem minősíti, azt nehéz is volna. Továbbra is fennmarad tehát annak a lehetősége, hogy a legsilányabb szeméttet is remekműnek hirdesse a reklám.

Lehetne azonban tenni az ellen a filmkölcsonzó-furfang ellen, amely az önmagában sem mindig kifogástalan reklámot a kritika mezében járátja.

Az ilyen reklám a kritikák sablonos formáját, stílusát, izléstelen dagályosságga utánozva az újságszerkesztésben járatlan olvasók igen jelentékeny részét zavarba hozza, sőt félrevezeti, emellett a végéc-szólamok értékére súlylyesztí az olvasó előtt nem egyszer a komoly kritika tekintélyét is.

KRITIKA

Ebben a kritika is hibás. Mert nemcsak a reklám hasonlít a kritikához, hanem — legalább is felületes pillantásra — a kritika is hasonlít néha a reklámhoz. Világért sem a »felbérelt« kritikáról akarok itt beszélni, hanem a kritikának erkölcsileg kifogástalan, eszmei szempontból azonban hitem szerint, téves eljárásáról.

A reklám egy-egy szereplő művész nevét kiszakítja a filmből és cégérnek használja. A kritika is a legkritikábban foglalkozik a filmmel, mint egész művel, inkább szétparcellázza azt. Említi a könyvet, a színészeket, a rendezőt, az operatőrt, a díszletet, — de nem veszi figyelembe, hogy az egésznek e részleteken túl és felett: mondania kell, vagy kellene valamit. (Pl. nem »művészi« az a felvétel, amely

önmagában szép ugyan, de nem mond a film, mint mű számára semmit.)

Ennél súlyosabb hiba, hogy a kritika túlnyomórészt elfogult. A napilapok ugyanis nem tartanak fenn eléggé rendszeres, minden filmre kiterjedő szemlét — talán helyszúke miatt nem —, így inkább csak személyes jóindulatból fakad egy-egy dicséző hozzászólás és ugyancsak személyes felháborodásból szü-

AZ ORVOSLÁS MÓDJÁ

talán nem is olyan nehéz. Hiszen sajnos, a legtöbb filmről elég pár sorban véleményt mondani. Pártolják tehát a napilapok a magyar filmet annyival, hogy rendszeres filmkritikai rovatot tartanak, ezen belül aztán tárgyilagos, akár kellemes, akár kellemetlen ítéletek közlése volna lehetséges. Lehet, hogy a filmvállalatok egy része eleinte nem örülne a rendszeres kritikának, de hamarosan belátná mindenki, hogy

letik az olykor nagyon is jogosult »ledorongolás«. Ez, ismétlem, erkölcsi szempontból teljesen kifogástalan eljárás, de majdnem semmire csökkenti a kritika nevelő, irányító hatását.

Való igaz, hogy a filmnek nincsenek klasszikusai, ezzel szemben óriási a közönsége, s már csak ezért is figyelmet érdemel, de a benne rejlő lehetőségek miatt is. Közügy s így helyet érdemel.

ez nem sértené a vállalatok érdekeit, ha nem néhány napos, hanem legalább több évi idő perspektívájából nézzük a dolgot. S végre is: a színház is elbírná a kedvezőtlen kritikát. Nem vattába való koraszülött csecsemő a filmgyártás többé, hozzá lehet nyúltni bátran — a filmvállalkozók meg pláne nem azok. Lehet, hogy az átlagos filmkritika szigorúbb a színházénál, úgy látszik a film jobban is bírja. Alighanem üdvös do-

log volna azonban, ha megszűnnének a kicsit naív, kicsit reklámszagú és igen kicsit komoly mérleg-hőmérő, vagy óraformájú kritikai rajzokmányok, hiszen hasonló alapon fel lehetne venni mondjuk, a nézők elektrokardiogramját az előadáson végig, vagy a szerzőnek, színésznek valami »hazugság-görbéjét« s abból a darab, a művészi akció eredetiségére, őszinteségére következtetni(?) Az efféle dologra legalább rá lehetne fogni, hogy jelent is valamit.

A szerkesztőségeknek módot kellene találniuk arra, hogy a reklámot a kritikától félreérthetetlen módon megkülönböztessék. Talán szokássá lehetne tenni azt is, hogy a filmkritikát írja alá az írója, lehetőleg a rovat állandó vezetője, mégpedig teljes nevével. Ez a súly és hitelt adna a kritikának, emellett jól megkülönböztetné a reklámtól, emezt pedig óvatosabbá, szerényebbé és izlésebbé tenné. Mert ugye a reklám is inkább elkerülné azt a furcsa helyzetet, hogy az egyik hasábon egekig emelje azt a filmet, amelyet az aláírt, vállalt, és érvekkel dolgozó kritika a másik hasábon kellő értékére szállít le. A hamis »értékek« kevésbé érvényesülnének így, hiszen kritikát-mimelő reklámra csak az olyan filmnek van szükség, amelynek semmi reménye sincs jó kritikára, — a valódi értékek pedig kellő méltánylásban részesülnének. Ilyenformán a gyártóknak fokozott érdeke lenne az, hogy ne csak fiktív »nívót« (irodalmi címetek), vagy közönségikert tűzzenek célul maguk elé, hanem valóban értékes, művészi filmet akarjanak csinálni. Hiszen ez többnyire közönségsikerre is vezetne, különösen, ha a kritika is kellő súllyal jut végre szóhoz a reklám mellett.

Mindez a magyar film eszmei fejlődését segítené s ez fontosabb a pillanatnyi pénzügyi érdekeknél. Legfeljebb az történe, hogy a pénz minden esetben kénytelen volna megkeresni az ízlést és kultúrát s ezzel a film fejlődésének merőben új korszakát nyitná meg.

»Lovagolj ma éjszaka« c. svéd film egyik kedves jelenete.

—R—Ö.

SVÉD FILMEKRŐL DIÓHÉJBAN

A svéd nemzeti filmgyártás mintegy két évvel ezelőtt indult el azon az úton, amely számára eleve biztosította a hazai mozilátogató közönség teljes támogatását. A svéd történelemből és a népi kultúra alapján készített filmek mellett az ország speciális északi fekvésénél fogva, az ezzel összefüggő életmegnyilvánulásokon keresztül mutatta be az egyszerű svéd ember életét.

Jellemző a svéd nép mozi-szeretetére, hogy a mozik látogatottsága talán csak a német, vagy amerikai méretekhez hasonlíthatók. Erre érdekes fényt vet az a kis statisztika, amely szerint Stockholmban 1942. folyamán több mint 13 millió mozibelépőjegyet adtak el. Ez új rekordot jelent, mert az 1939-es eredményt majdnem négyszázezer belépőjeggyel múlta felül.

A svéd filmek gazdag tárházából felsorolunk egy pár különösen sikerült alkotást, amely külföldön is méltóképpen reprezentálja a fiatait, de annál nagyobb hévvel és művészi ambíciókkal eltelt északi baráti nemzet filmgyártó szakmáját.

Edwin Adolphson a »Döbeln generális«-ban

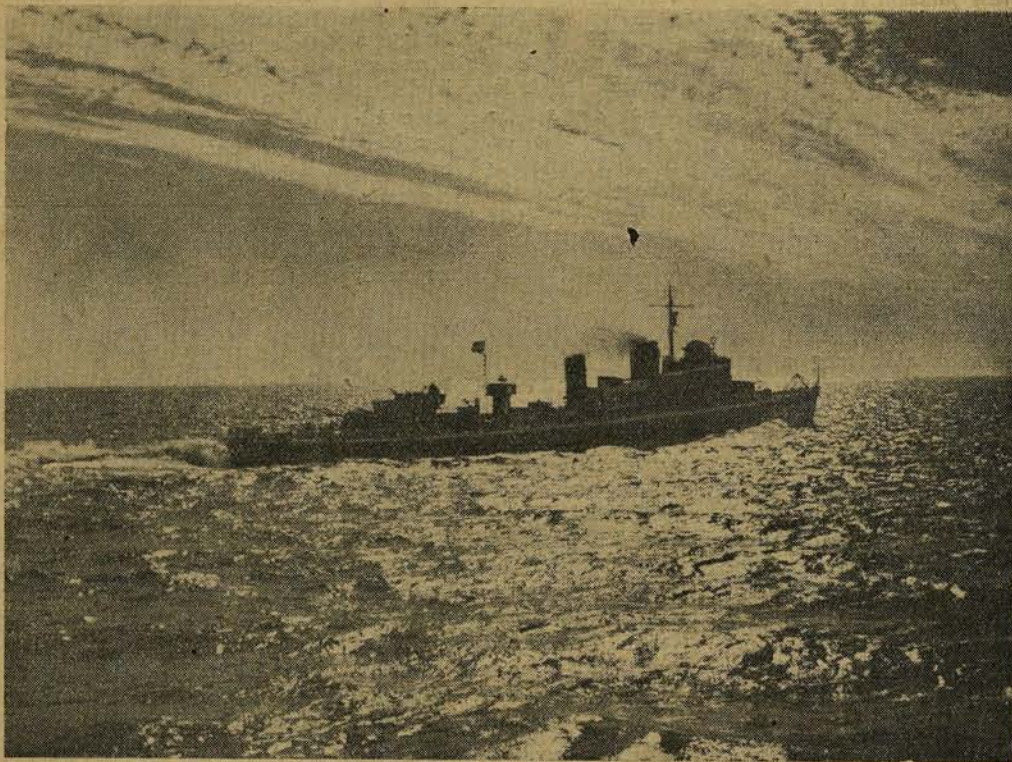
Történelmi filmjeik egyik legszebbje »Döbeln generális« a Terra film produkciója. Egy svéd katonai parancsnok

életét mutatja be a napeloni háborúk zivatarában. Edwin Adolphson játssza a címszerepet, amelyben utólréhetet-

len alakítást nyújt. A Svensk Filmindustri által gyártott »Lovagolj ma éjszaka« című film is történelmi időkbeli vészit tárgyat és vezetit le egy vidéki kis város polgárságának harcát a szabadságért és a megélhetésért.

A mai idők aktualitásában játszódik a »Csatahajók« című hatalmas film cselekménye. A Sandrew-Bauman Film produkciójában forgatott filmet a gyártó vállalat a svéd hadiflotta közreműködésével készítette el. Egy partra vetett akna körül forog a mese, amelyet két tengerész tisztnek kell ártalmatlanná tenni, akiknek ebben különös gyakorlatuk van. Az akna egy olajraktárt veszélyeztet.

A könnyebb, szórakoztatóbb filmek közé sorolhatjuk »Jöhet a doktor úr?« című filmalkotást, amely egy fiatal leány északi sarkkörön túli életét mutatja be. Valószínűleg még a ránk következő nyár folyamán az említett filmek közül nem is egyet, a magyar mozilátogató közönségnek is alkalma lesz meglátni.

Tengeri felvétel a »Csatahajók« c. filmből.

Hangműtermek a korszerű filmezés szolgálatában

Lohr Ferenc előadása

Érdekes előadást tartott a közelmúltban Lohr Ferenc a *Kinotechnikai Társaság*-ban. A hangműtermek próbáiról ismertette, szólott azok feladatairól, boncolgatta a külön megépítendő hangműtermek kérdését is. Előadását kivonatolva az alábbiakban közöljük. Kihagytuk belőle azokat a laikus közönség előtt amúgy is érthetetlen matematikai számításokat, amelyek tisztán a szakszerűség szolgálatában állnak.

Lohr Ferenc előadásának elején rámutat a külön hangstudiók szükségességére és építési okaira, melyek szintén főleg gazdasági, kényelmi és akusztikai szempontok játszanak közre a megépítésnél.

A kialakult gyakorlati filmfelvételek módszere megkívánja, hogy a hangfelvételeket bizonyos esetekben külön készítsék el és függetlenítsék azokat a színészek játékától, valamint az egész műtermi apparátustól. A műteremben lehetőleg csak olyan hangokat rögzítünk, amelyek a kép mozgásától semmiesetre sem választhatóak el. Roppant bonyolult módszer volna, pl. a műteremben csak néma filmet készíteni és a szöveget később felvenni, csak azért, mert a képfelvételt bizonyos mértékben zavarják a hangfelvételi követelmények. A nem elválasztható hangok közé tartozik a beszéd felvétele, a lépések és mindazok a zajok, amelyekhez az életben hozzászoktunk a jelenségekkel kapcsolatban. A többi hangokat — a tapasztalat szerint — függetlenül a műtermi jelenektől, más időben veszik fel, amikor az előkészületek nem hátráltatják a különben is hosszadalmas munkát, de azért is, mivel a különválasztott munka esetében a hangfelvételre előnyösebb műszaki helyzetet lehet teremteni.

Művészi szempontok a hangfelvételnél

A művészi szempontok is megkívánják a kép- és hangfelvételnél a különválasztást, mert a művészek jobban figyelhetnek a játékokra, ha hangjukat más alkalommal rögzítik, mint mozgásukat. Énekszám, vagy táncfelvétel-

ben, pl. az a rendszer alakult ki az egész világon, hogy a nagy zenekarral kísért énekei először csak hangfelvétel formájában rögzítik. Ilyenkor »civilben« vannak a szereplők és a fényképezés szempontjaitól függetlenül csak arra ügyelnek, hogy a hangjuk jó legyen. A hangfelvételt kidolgozzák, de csak abból a célból, hogy ennek a hangnak alapján utólag filmmezessék a műteremben a jelenetet.

A képfelvétel úgy történik, mintha némafilmet készítenének, de hogy a hang ütemének a kép megfelelően, szükséges, hogy mind az ének, mind pedig a tánc alkalmazkodjék a hangban már lefektetett szöveghez és taktushoz. E célból a műteremben hangszórával lejátszzák a hangfelvételt, a színészek vele éne-

kelnek, vele táncolnak az eredeti zenével, a képfelvételek pedig fényképezik a játékot. Ez a módszer kényelmesebb, mintha a kép- és hangfelvételek egyidőben készülneek, mert a hangfelvételre és a képfelvételek külön-külön alkalmas felvételek teremthetők és egyik nem zavarja a másikat felfogásában. A playback módszer helyes kivitelezésében természetesen arra kell vigyázni, hogy pontosan együtt énekeljenek a szereplők az eredeti hangfelvételben már lefektetett ritmussal. Ennek a módszernek igen nagy előnye, hogy a kép változtatossá tehető, mert tetszés szerint közeli, vagy távoli gépállásból fényképezhető a jelenet és a rendezéstől függ, hogy melyik részletet teszi bele a végleges filmbe ezek közül.

Az aláfestő zene

A műtermi felvételek filmezésétől független hangfelvételre is szükség van még az aláfestő zene miatt is. Kevés kivétellel minden játékfilm hatásaihoz hozzátartozik a hatásfokozó zene, amely a történés dinamikájában a művészi alakítást támogatja. Ezt a hatásfokozó zenét nem szokás együtt játszani a műtermi jelenetekkel, hanem csak a film elkészülte után szokás felvenni. Ha a zene aláfestés akkor készülne, amikor a szöveget és játékot filmezzük a műteremben, elvonnánk azt a lehetőséget a rendezőtől, hogy a filmből érdektelen képeket utólag kivágjon, pedig erre a lehetőségre minden filmnek szüksége van. A zene ugyanis megköti a vágás munkáját, mert nem rövidíthető, vagy hosszabbítható meg a jelenetek tetszés szerint, ha a zene is szól, hiszen a zenét nem vágthatják el bárhol, mert utólag következik be azon a helyen. A zene pontos egyenletességét sem biztosíthatjuk, ha megszakításokkal vesszük fel a műtermi jelenetek beállításai miatt. De kénytelen és főleg költséges mód volna a zenekart állandóan a műteremben tartani az új beállítások elkészüléséig, hiszen ez azt jelentené, hogy néhány világító munkás miatt fizetni kellene a drága zenekart. Ezért a kialakult szokás szerint

úgy járnak el, hogy végig filmmezik a filmet zene nélkül, mintha csak beszélő filmet készítenének. Amikor hatásaiban már készen áll ez a beszélő film és az új. n. finomvágás is elkészült, tehát a munkakópia rendelkezésre áll, akkor nézi meg a zeneszerző azt és akkor írja meg hozzá az aláfestő zenét.

Ennek módja az, hogy a filmet kisebb tekerésekre bontják, időre lemérik azokat és az egyes tekerésekhez külön készíttik el az aláfestő zenét. Amikor így az egész filmhez elkészült már a zene, következik a beszéd és zene utólagos egyesítése, vagyis a részlehangok villamos keverése.

Milyenek legyenek a hangműtermek

A hangműterem olyan felépítésű legyen, hogy abban jó zenefelvételeket lehessen készíteni. Kívülről érkező zavaró zajok, repülőgépbűgás, autótűlkölés, esőzaj, mennydörgés, gépzajok ne hatolhassanak be. Nagy és kis zenekarok részére megfelelő akusztikájú legyen a felvételek terem. Bennük filmvetítés legyen, hogy a zenekarvezető láthassa a filmet, amelyhez a zenét vezényli. A hangműteremben jó hangfelvételek legyenek, különválasztott lehallgatóhelyiséggel, hogy a hang-

Az új hangstudiók felszereléséhez ma már nyolcszalagos keverőberendezés tartozik, vagyis nyolc különféle hangot egyesíthetnek egyetlen filmre és bármelyik részlehangot kiemelhetnek, vagy lehalkíthatnak a vizuális szükséglet szerint.

Érdekes példa erre a Mozart-film. Mozart klavircembalójátéka közben életének különféle momentumai jelennek meg a képen és ugyanakkor a különféle képeknek megfelelő kísérő hangok is beleúsznak, majd eltűnnek vizuálisan. Különösen figyelemreméltó az a kép, amelyben a hangfelvétel mennyi kórus hatását kívánja elérni és e célból mesterséges visszhangot kever az eredeti énekelvételhez. A mesterséges visszhangot oly módon állítják elő, hogy egy hosszú csengési idővel rendelkező teremben hangszórával lejátszzák az eredeti énekelvételt és ugyanabba a terembe még egy mikrofont állítanak be. Az eredeti felvételt villamos átirással új filmre veszik fel és hozzákeverik a mikrofonon át közvetített csengő hangot. E kettő keveréke adja azt a különös hanghatást, amelyet ez a jelenet előidézik. Az a lehetőség, hogy egy filmhez hármikor, utólag új hang keverhető, és az új részlehangok erőssége szabályozható, a korszerű hangtechnika komoly eredményét jelzi.

Ha tehát a korszerű hangtechnika megköveteli a kép és hang külön időben való felvételének lehetőségét, kibontakoznak előttünk a hangstudiókkal szemben felállítandó igénypontok is.

mérnök csak a villamosúton közvetített hangot hallja, egyébként csak látja a zenekar működését.

Olyan teremre is szükség van, amelyben beszédfelvételek készülnek utólag a kész némafilmből, vagyis ennek a teremnek csillapítottabb legyen az akusztikája, mint a zenetermeké. Legyenek vágószobák a hangstudiókban, hogy a filmek vágását ott végezhessek. Legyen külön vetítőhelyiség a komponista részére, hogy a filmet többször is lejátszhassa magának és

lemérhesse időben a részlet-jeleneteket.

Mindezeket a megoldásokat megtaláljuk a bécsi új hang-

A zenetermek akusztikája

A felsorolt feltételek között legfontosabb az a kívánság, hogy a zenetermek akusztikája helyes legyen. Sajnos, a gyakorlati hangtechnika, különösen pedig a hangközvetítés a mozgóképszínházakban nem volt még eddig átütő-erejű és jogos a panasznunk, hogy alig találkozzunk még helyes akusztikájú hangközvetítéssel. A hang csengésének a mérése ma még eléggé ismeretlen a moztulajdonosok előtt és alig akad ma még megbízható műszaki szerv, amely a hibákat egyértelműen megállapítani és megfelelő tanáccsal ellátni tudná. Azok helytelenül járnak el, akik anyagi tehetőségüket arra használják fel, hogy színházukat bársonyszékkel és bársony-

muteremben, amely nemrégiben készült el és benne pazar lehetőségek nyílnak a hangtechnika fejlesztésére.

függönyökkel telezsúfolják, de még többet ártnak azok, akik mítsem törődnek a filmszínház akusztikájával és semmivel sem csökkentik az eredeti hatalmas utáncengést.

Nem helyes az akusztika, ha a falakról visszavert hangok túl hosszán, vagy túl röviden csengenek. Egyik esetben visszhangos a terem, a másikban túl tompa.

Lohr Ferenc előadásának további részében a hangnyelő anyagokkal foglalkozik és megállapítja, hogy a lyukacsos, tehát nem rezgőképes falak, a magas hangok elnyelésére valók, a középhanogokat az a légréteg nyeli el, amely a kemény fal és a lyukacsos szerkezetű fal között van, míg a mély hangok csil-

lapiására külön rezgőlapokat használhatunk sikerrel, pl. csalánszövetre tapétát ragasztunk, rétegelt falemezeket bekeretezünk, vagy viaszosvásznat kifeszítünk és ezeket az anyagokat helyezzük a kemény fal elé, hogy a mély hangok hatására rezeghessenek.

A zenei produkció torzítva jelentkezik olyan termekben, amelyekben a szövetanyagok egyedül hivatottak a csillapítást elvégezni. Pl. egyfajta szövet, vagy bársonyfüggönyök, velurok alkalmazása általában igen tompa hatást eredményez, tekintet nélkül arra, hogy a függönyök közvetlenül a falon függenek, vagy attól bizonyos távolságra vannak. Általában kerülendő az a megoldás, hogy kiválasztunk egy hangnyelő anyagot és abból kívánjuk a terem csengését csillapítani, hanem többféle anyagot választunk a különféle rezgésszámok csillapítására. Bármely

terem csengése bármikor megváltoztatható, éppen ezért kiemondható az a szabály, hogy minden terem akusztikája megjavítható.

Végül a hallgatóság befolyását kell megemlítenünk. Ebben a kérdésben eléggé eltérők a vélemények, aminek alapja abban keresendő, hogy méréseket a pontos számításokhoz télen és nyáron felváltva végezték olyan helyiségekben, amelyekben a közönség felsőkabáttal is be-mehetett. A sok kabát minden-esetre befolyással bír a mérésekre. Általában a közönség jelenléte erős csillapítást jelent.

Az üres és tömött terem csengésének különbsége fogy a székek párnázásának növelésével és fogy az egyes helyekre vonatkoztatott köbteralom növekedésével is. A kevésbé párnázott székek kevésbé befolyásolják a terem csengését.

3-ik

HÉTRE

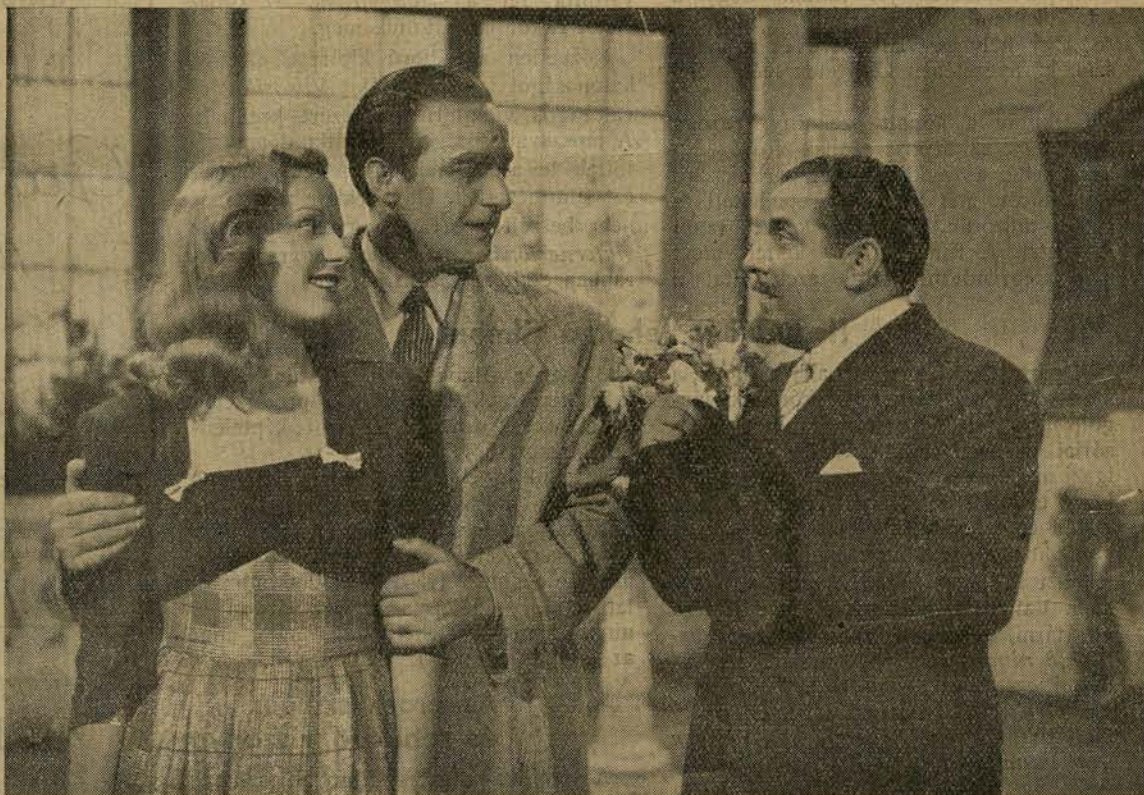
PROLONGÁLTA A

FORUM

ANETTE BACH szépsége és játéka ismertté tette nevét Magyarországon és FOSCO GIOCHETTI férfias alakítása eddigi szerepeit is felülmulja

ESPERIA
FILMFORGALMI RT

Őszintén meghódította fővárosunk közönségét a

„Lezárt ajkai”

című Esperia film

Gondolatok a szovjet orosz filmgyártásról

Írta: SZUCHY M. EMIL, kárpátaljai ruszin színigazgató

Amióta száműzték az orosz filmvilágból és színpadról a királyok, udvari dámák, szeretők, gazdag bankárok figuráit, leolvadt az aktorok tarka szerepeinek is a máza, hogy egy új életet, próbálják megalkotni. Ekkor kezdett érdekessé válni az orosz film, ekkor tört előre, hogy nagy lendülettel, frappáns fotográfiával és egyéni életizű alkotásaival elkezdje rövidéletű útját.

A realizmusnak egészen újfajta formáját találták meg. Menekültek a papírizű kulisszák közül. *Minimálisra csökkentették a belső felvételeket.* A természetet valósították meg. Hangulatokat kerestek éppen úgy, mint a franciák, akik az életet mutatták a maga őszinteségében, apró örömeivel, hétköznapi gondjaival, vagy nehéz nyomorúságos perceivel.

Az orosz film és színjátszás valami közeli rokoni kapcsolatot keresett. A be-

széd és a mozdulat együttes hatását akarta nézője elé tárni. Témákat kerestek. Rendezőket neveltek. Tisztában voltak azzal, hogy mennyire fontos a tiszta kiejtés és a hangszín. Nagyszerűen tudták kihasználni a hanghatásokat. Az egyes jeleneteket aláfestő hangeffektusait mesterien keverték. Érezték pl. a szélnek különböző fokozatát. A tömegjelenetknél harmónikus hullámozott a moraj.

A témák cselekményeinek színhelye sohasem volt irreális vagy fantasztikus. Időben és térben nem kalandozott el az évszázadok vagy világrészek útjaira. Mindig a maga életét kereste és mutatta. És amikor elérte ezt, minden nehézség nélkül tudta ábrázolni az életet, a felszínre kerültek azok a problémák, melyek a művészi fejlődés vonalát akarták tökéletesíteni.

a mindenható. *Ó a szív, a lélek, az agy.*

A szovjet film és színművészet mindig a rendező művészetére volt utalva. Ez nem jelentette azt, hogy a színész-anyag gyenge, sőt, az orosz színészek éppen belső stuktúrájuknál fogva *leiki színészek.* De ha nem szervezné meg őket a rendező, játékok szétesné és értelmetlenné válna. Az orosz színész csak akkor színész, amikor a felvevő-elé áll, vagy a színpadra lép. Csak ott alkot. Csak ott él, *mert az életben tele van rettegéssel és félelemmel.* Majdminden orosz színész az egyszerű népből tört elő. Ezért van itt nagy szükség a rendezőre. A rendezőket csak hat-hét éves tanulás után engedik a felvevőgéphez, vagy a színpadra. Ekkor dolgozhatnak csak önállóan, saját elképzeléseit alapján.

Ma viszont az a helyzet, hogy a világhírű orosz filmgyártást és színművészetet tönkretette a politika!

A kommunista párt „filmirányító” tevékenysége

De a művészek ezen vágyával szemben a kommunista pártnak követelményei voltak.

A párt-emberek jól tudták, hogy a szovjet állampolgár nem utazhat külföldre. Egy helyhez van kötve és a maga szűk környezetében kénytelen leélni életét.

Ezekután a kopott szekrény, rozoga ágy vagy az átjáró szobák fojtó légköre, tehát a valódi szovjet paradicsomi élet, most már nem szerepelhetett a mozik műsorán. »Széppé» kellett tenni az életet. A filmeket úgy kellett most már megrendezni, hogy ezek által a

kölchozokat, a *Stanchanow*-rendszerét és a pártnak kiagyalt ötleteit dicsérik és magasztalják. A filmművészetet ekkor váltotta fel a *filmpolitika.* Az orosz életet ekkor hazudtolták meg.

Közvetlen a háború kitörése előtt a katonaságot »propagálták». *Vorosilovból* valóságos világhírű hadvezért kreáltak. A moszkvai Vörös Térien állandóan zajlottak le a katonai ünnepek. Mindent filmre vették. Ugyanekkor most már nem beszéltek olyan nagyon sűrűn az »internacionáléről», hanem egyre gyakrabban esett szó a *házáról.*

Hazudni is lehet a filmen

A párt-emberek értették áhhoz, hogy a szimbólumok és a szavalókórusok lángoló mondatai többet érnek minden filozófiai okoskodásnál. Tudták azt, hogy igazi arckokat és jellegzetes karaktereket, igazi embereket kell a néző elé hozni. Olyan embereket, akik érezni tudnak és szemükben igazi könny csillan. De tudták azt is, hogy *hazudni is lehet a filmen.* Valótlan igazságokat lehet a néző elé tárni, hiszen *összehasonlítási lehetősége nincsen.* És nem tudhatja ellenőrizni azt *Charkovban, ami Leningrádban történik.* Viszont azt a filmet, amely mondjuk, *Kievben játszódik, azt Kievben nem mutatják be.*

Az első ilyen propaganda filmeknek óriási sikere új kedvre pezsdítette az orosz filmgyártás embereit. Ezáltal új lendülettel tört ismét előbbre a szovjet filmgyártás. De ez az irányított és politikailag csak egy célt szolgálható orosz filmgyártás csak rövid ideig tudott megmaradni az eddig elért művészi színvonalon. Mert ugyanúgy, *mint az orosz színházban, itt is beállt a dekadencia,*

1939-ben a filmvilág is zsákutcába jutott. Nem csökkent ugyan a produkciók vonala, csak tovább fejlődni képtelennek bizonyult.

A tanulság ebből az, hogy a film ne hazudjon politikai frázisoknak. De ne politizáljon a színész se, akinek több köze van élethez, mint talán bármely más művésznek. Hiszen minden mozdulatával az életet adja, azt játssza és nincsen és nem is lehet más témája, mint az élet és benne az ember.

Az orosz színész és rendező viszonya

A politika mentes film és színház érheti csak el azokat a magaslatokat, amelyet a művészet ezen két ágazatán elérni lehet. A színész akár kosztümös szerepben játszik, akár a mának egyik alakját formálja, *egy bizonyos kort és a kornak módorát képviseli.*

A film vagy a színpad rendezőjének kell ügyelnie arra, hogy az egyöntetűség és egységtelenség meglegyen. Az orosz filmnél és színpadon a rendező

A FRANCIAK újból megfilmésítették

DUMAS:

Gróf

Monte

Christo

e. örökbeesű és

világhírű regényét!

A film 2 részes: mindkét rész körülbelül 3000—3000 méter

Rendezte:

ROBERT ERNEY

*aki a Tánexend filmnél
Carné rendezőtársa volt*

SIKER (Sláger)

FILMEKET KÖLCSÖNZŐ FILM-
FORGALMI KFT.

VII., Erssébet-krt 8. Tel.: 222-628

Villany alapú: csak

A film — kollektív művészet?

Azt hiszem, azok között, akik ezt a címet elolvassák, sokan felelnek igennel, de lesznek sokan, akik másként vélekednek. Az alábbi kis cikk e kifejezés értelmét és jogosultságát igyekszik vizsgálni. Evégre sine ira et studio, de lehetőleg nyíltan kell beszélünk. Félreértések elkerülésére jegyezzük meg, hogy itt akadémiásan »a filmről«, nem pedig a magyar filmről van szó, de természetesen azt is bele kell értenünk. Ez a kis cikk nyilvánvalóan nem tarthat igényt sem a teljességre, sem a tévedhetetlenségre. Minden elkövetett tévedés korrekcióját hálával veszem.

A világ filmszakmája számára a címben foglalt kérdést — igen jellemzően — így kellett volna feltennem: kollektív művészet-e a filmgyártás? Tagadhatatlanul groteszk asszociáció, bár a világ filmes körében alighanem szívesen vennék ezt a kérdést, mert azt lehetne rá felelni, hogy igen — s ezzel minden filmest művészé avatnánk. Lesznek sokan közömbös, érdektelen emberek, akik ez ellen óvást nem emelnek.

Könnyen meg lehet azonban, hogy más konkurrens »szakmák«-ból akadna egy-két tiltakozó. (Láttunk már ilyet.) Így afféle vita alakulna ki, mintha mondjuk, a sarkcsillagról vitatkoznának ketten. Az egyik, a tudós csillagászt mímelve, nagy szakértelemmel szemébe illeszti színházi gukkerjét, nyílegyenesen elnéz délkelet felé és ex cathedra kijelenti, hogy sarkcsillag pedig nincs. A másik a ligeti mutatványos bódék karbidfényeitől káprázó szemekkel körülnéz és megállapítja, hogy nincs is más a világon, csakis csupa sarkcsillag. Az igazságot pedig »valahol a kettő között« hiába keresnek, egészen másutt található az, többnyire nem is a műtermekben, nem is a celluloidon, hanem inkább csak a lehetőségek birodalmában.

Minthogy pedig a fenti kis hasonlat nem légből kapott, hanem a nyilvánosság előtt megtörtént dolgokra utal, nem kétséges, hogy a »művészet« legalábbis nem egyértelmű szó, ha a filmhez kapcsoljuk. Mielőtt tehát beszélünk róla, meg kell mondanunk, mit gondolunk róla. Nem akarom a »művészi«, vagy a »szép« fogalmát sokadszor újra definiálni, hiszen ezek nem tisztán logikai fogalmak lévén, a meghatározás tisztán logikai módszerrel maradéktalanul meg sem fogható. (Nem csoda, ha többezer év óta máig sem sikerült.)

Inkább megpróbálnám előbb a célnak megfelelően körülírni. A »művészet« homályos fogalmát vagy az eredete, a művész felől, vagy a tárgyi eredménye, a »mű« felől világíthatjuk meg. Utóbbi esetben meg kellene előbb állapítanunk a vizsgált műről, hogy az »művészi«. Ez valahogy induktív módon, hosszadalmasan talán sikerülne is, de labilis alap volna a további gondolkodáshoz.

Nézzük a dolgot az eredete felől: mit csinál a művész? »Szépet«? Nem

mindig. (Gorgo-fej, Romlás virágai stb.) S aki »szépet« csinál, az sem okvetlen művész. (A fodrász, a szabó, a lég tornász stb.) A »széppel« tehát nem sokra megyünk.

Bizonyos azonban, hogy a művész mindig *közöl* velünk valamit (akkor is, ha reprodukál, pl. a más szerzeményét énekli) valamit, ami őbenne megvan, ami benne él. Gondolatot? Inkább annak az erkölcsi, érzelmi talaját, vagy hatását. Érzelmet? Valamiféle akarati elemet? Lehet. De mindenestre olyasmit, ami — centrálisan vagy perifériusan — a tudatában van, beleértve persze a tudatalattiakat is. (A tudat: a lelkiélet területe, a szó nem köznyelvi, hanem lélektani értelmében áll itt.) A közlés módja pedig nem logikai, hanem intuitív: a művész nem azt mondja, hogy »a hőmérséklet 36 fok Celsius, a relatív légnedvesség 5 százalék«, hanem tikkadt szécskenyájákat legelhet stb. A művészet eszerint: a tudattartalom intuitív közlése. Hozzá tehetjük volna, hogy: »az arra méltó« tudattartalom közlése. Azt hiszem azonban, hogy az elítélendő dolgok közlése is lehet művészet, legfeljebb elítélendő művészet. Azt gondolom ugyanis, hogy a »mű-

vészet« szó nem értékelést jelent hanem egyszerűen a lelki élet egyik kategóriáját, fejezetét.

A kifejezés eszköze, formája, emellett lehet önmagában szép vagy nem szép, ez lényegtelen. A széppel inkább csak úgy kerül a művészet *lényegi* kapcsolatba, hogy a sikerült művészi közlés maga a »szép«, harmonikus, megnyugtató hatását teszi ránk. Így nem a szép teszi a művészetet, hanem a művészet jelenti ezt a magasabbrendű szépet (nem: »művészi, mert szép«, hanem: »szép, mert művészi«, vagyis: kifejezi azt, amit kell). Az öncélú szép, amelynek mondanivalója nincs, legfeljebb csak iparművészet. Sőt! Ha egy filmben akár Beethoven-zénét teszünk, bármilyen jólsikerült felvétel legyen is, ez lehet filmművészi szempontból célszerűtlen, semmit-, vagy éppen: hamisat-, mástmondó, tehát művésziellen s így nem szép. Még a teljesen homogén (mert csak szobor) Laokon-csoporthoz is el lehetne képzelni egy figurát, amely önmagában szép és kifejező, a többtől azonban elütő, hozzájuk nem illő: nem szép. Mennyivel inkább lehetséges ez a sokféle eszközzel dolgozó, erősen heterogén film esetében!

Kollektív művészet

Azt szokás mondani, hogy a film »kollektív művészet«. Ez sem egyértelmű kifejezés. Erős a gyanúm, hogy pusztán a kollektív érdek, kollektív gazdálkodás, kollektív munka korszerű kifejezéseit utánzó szófaragás terméke, még az is lehet, hogy semmit sem jelent. Általában több ember közös művészi(?) tevékenységét és ennek eredményét értjük ezzel a szóval. Van-e ilyen?

Kollektív művészetnek merném valahogy nevezni például a népdalt, amely egy emberből indult ugyan ki, de szájról-szájra, nemzedékről-nemzedékre száll, mindegyiken változik: lecsiszolódik, vagy színesedik. Hosszú idő múltán az egyes fázisok már elmosódnak s a mű többé nem utal egy bizonyos szerzőre, hanem »a népe«. Mindegyik népi művészt megihlette az előttevalónak műve, de hatások alatt nem önálló művet alkotott, hanem a meglévőt fejlesztette tovább. Sorozatos, egymásutáni kollektív művészi munkának nevezhetnénk az ilyet.

Lehetséges-e ugyanez, de *párhuzamosan*, egyidejűleg egymás mellett? Nézzük csak.

Vegyünk például egy zenekart, melyet egyszerűség kedvéért maga a szerző vezényel. Tegyük fel, hogy a szerző mint dirigens is művész és valami fáradságos módon közölni tudja a kifejeznievalóját a zenészekkel. A zenészek legyenek mind művészek. (Ha nem azok, hogyan végezhetnének kollektív művészi munkát?) Megihleti őket a mű s a dirigens mondanivalója. Ennek hatása alatt mindegyikük művészt

produkál: ki-ki játssza a maga szólamát egyéniségének megfelelően. Mi lesz ebből? Babeli ihletzavar és macskazene.

Hát próbáljuk meg a »kollektív« összehangolódást. Mindegyik zenész hallja a másikat(?), megihletődik tőle és azán alkalmazkodik ki-ki kihez-kihez. Igen ám, de: ki — kihez? S még ez is csak akkor volna lehetséges, ha mindegyik zenész értene minden más hangszerhez is, annak művészetéhez is és főleg, ha hallaná az *egészet* is! Mindezek híján ebből is csak macskazene lesz; *kollektív macskazene*.

Erre a szerző-dirigens a pultra csap és csend lesz. Aztán pedig mindegyik zenész akkor, azt és úgy játssza, ahogy a karnagy kézzel-lábbal-szájjal kívánja: mindegyik zenész elfelejti az ő egyéni mondanivalóját és egyéni kifejezési módját, azaz: nem végez többé művészi munkát, hanem hangszerré vált. Így a karnagy-szerző kifejezheti a zenében önmagát: a művészet lehetségessé vált. Viszont: hol van itt a művészi kollektivitás? Sehol. A munka lehet kollektív, de akkor nem művészi, viszont művészi munka csak akkor jön létre, ha a munka művészi oldala nem kollektív, hanem egyéni.

Minél tökéletesebben rá tudja kényszeríteni a saját művészetét a dirigens a zenekarra, annál tökéletesebb művészi kifejeződés válik lehetségessé: a kollektív munka annál művészebb, minél egyénibb. Ez afféle *sindividuális kollektivitás*, a kollektív művészet tehát, ha

azt *párhuzamos* művészi munkával képzeljük el, legalábbis *paradox dolog*.

Mégjobban összebonyolódik a dolog, ha a szerző nem a saját művét vezényli, hanem már csak közvetíti a művet: Annak ihletésére előálló saját lelkítartalmát igyekszik a zenekarral kifejezteni. (Egymásutáni és egymásmelletti kollektivitás egyszerre.)

Hasonló a színpadi rendező helyzete is a szerző és a színészek között, ámbar itt sokkal kevesebb alkalom és szükség van a kollektivitásra: a szerep meglehetősen egyéni feladat. Már a szerző művészi munkája megalkotta a »kollektívét«, a szerepekkel s azok egybekapcsolódásával.

A zenemű is, a színdarab is leírható, sőt, az utóbbi mint írásmű is megáll. A karnagynak csak *zenével*, a színpadi rendezőnek csak *drámával* van dolga, nem gátolják más művészi vagy műszaki kötöttségek. A film alkotóját (író? rendező? vágó?) például köti a film fő kifejezési formája: a kép, pláne mozgó és változó kép! Lehet-e az illet egyértelműen *megírni*, ahogy a drámai szöveget, vagy a kottát?

Képzeljük csak el, hogy Munkácsy M. hály nem festő lett volna, hanem író. Leírta volna szépen a »Krisztus Pilátus előtt« című képét, mondjuk jobban, mint azt a filmírók szokták. Részletebben, képformát, nagyságot, *perspektívát*(?), színeket stb., s túl ezeken a kép művészi tartalmát akár versben, úgy-hogy az inspirálhassa a »kivitelezőket«. A kivitelezők persze (a film módjára) »specialisták«, *szakemberek* volnának, hogy a munka szakszerű legyen. Az arckat László Fülöp, a fényt-árnyékot Rembrandt fővilágosító úr csinálná, a tájképet Szinyei-Merse és így tovább. Az egész jelenetet aztán elrendezné valaki, aki már Hollywoodban is látott mozielődést, de legalábbis mozija volt a Rákóczi-úton.

Lehet ebben művészet? Lehet, s bizony kár érte. Egy-egy remek arc, egy villanásnyi fény, egy barna árnyék valahol, megannyi részlet — de ugyan kinek a tudattartalmát *fejezné ki az egész együtt?*

Munkácsy *remekműve* helyett megszületett — egy *képkocka* valamelyik mai filmből. S mindez miért? *Mert képet nem lehet írni. Mozgóképet még kevésbé.* A festményt *festik*: szerzője a festő. *A filmet nem írják*, hanem: írják, rendezik, játsszák, fotografálják, hang-felveszik és vágják — ki hát a film szerzője? Az említettek közül az, aki az egésze leginkább rányomja a saját egyéniségre bélyegét? Még az sem. Hanem: akinek a mondanivalóját az egész film kifejezi. Ilyesvalaki pedig nincs. (Hacsak nem Walt Disney-filmről van szó.) Ime: *egy mű, amely olyan szegény, hogy még szerzője sincs. Kollektív mű? igen, nagymértékben az s éppen ezért kismértékben művészi*, még akkor is, ha művészek csinálják, hát még ha nem! (Talán éppen csak az egyéni szerző hiánya csábította rá a világot a kollektív

Jelenet a »Szeptember végén« c. Petöfi-filmből.

tív művészet szavára? Csakhogy a művészet nem úgy készül, hogy *senki* sem csinálja.)

A művészet kollektív fogalmát el kell vetnünk, hiszen ha van is rá eset, hogy

több művész munkája »érvényesül« valamilyen műben, ez vagy csak úgy lehet, hogy a kollektív munka egyéni művészi diktatúra alatt van, vagy — mesebe illő véletlen.

Összetett művészet

Van azonban a film lényegében valami, amihez a kollektív-szó tövének köze van: *a film összetett művészet*. Nem *kollektívum*, hanem *kollektum*. A film *művészete* — az eddigiek szerint — nem képzelhető ugyan több »kollektív« művésztől származónak, de igenis több *művészet* teszi együttesen a filmet. Felületes megítélése volna azonban a dolognak azt hinni, hogy a film készítése közben a szellemi vezetőség hol ilyen, hol olyan művészet eszközeit alkalmazza

felváltva és így »teszi össze« a film összetett művészetét. Az efféle kapcsolás valóban előfordul ugyan olykor, de sohasem művészet, akkor sem, ha művészek csinálják.

Ugyan kinek jutna eszébe a Beethoven hegedűversenyt úgy »kivitelezni«, hogy az E-húron Paganini játssza, az A-n Vécsey, a D-n Hubay s a G-n — valaki »G-húr művész«? Pláne, ha a vonót meg külön *vonóművész* rángatná!

Összetett művész

Az összetett művészet gyakorlásához összetett, értsd: többszörös művész kell. A filmhez bizony olyan ember, aki művésze az írásnak, az élőszónak, a zenének, a fotografálásnak, a rendezésnek stb. s mindezeket túl még ezek összességének: a filmnek is művésze.

Alighanem valami gépesített, modern Diogenes kellene ide, aki fényszöróval keresse meg az emberét. Ritka jelenség lehet, de még mindig inkább elképzelhető, hogy egy művész egy »műfaj« helyett többet értsen, mintsem, hogy *több művész — egyetértsen*.

Természetes, hogy az ilyen sokoldalú művésztípus nem pattan ki egyszerre a film »Jupiterieiből« (annál is kevésbé, mert Jupiter-lámpák már igen régen nincsenek), de máris fejlődésben van ez a művészfajta is. A filmmel is úgy vagyunk valahogy, ahogy az írógéppel voltunk s még vagyunk is: írógéppünk van, csak a művészeink még nem tudnak vele bánni. A »gépirókiasszonyok«

pedig »nem mind« Lagerlöf Zelmák. Senki sem lesz író, sőt zseni, pusztán attól, hogy — írógép esik a keze ügyébe. Még akkor sem, ha bánni is tud vele. Hát még ha nem.

Koraszülött művészet

A film a maga sokszzerű és új lehetőségeivel máról-holnapra elméletben megteremtett egy új művészetet, s ebben egyedülálló jelenség. Minden más művészet technikai és művészi módszereit idők folyamán maguk a művészek fejlesztették ki, s így automatikusan »vele fejlődtek« a művészetükkel, akkor is, ha nem a saját mondanivalójuk hozta az eszközt, hanem más művész eszközeit vették át. A film művészete az a csecsemő, amelyik előbb született meg, mint az apja: a film-művész.

A film esetében az együttes fejlődés sem idő, sem alkalom nem volt még. A film még nem »spontán« kifejezési forma, még nincs művésze, aki ösztönös és

főlényes biztossággal bírná művészi eszközé kényszeríteni. Kivétel nélkül mindenki küzd a »technikával« — s csodálatos módon többnyire nem is azért, hogy formába tudjon önteni valamilyen mondanivalót, hanem inkább, hogy tartalmat adjon a kifejezés számtalan formalehetőségébe. (Készen vannak a rímek, már csak a verset kell elibük írni.) Ez azt mondja, hogy több a »gépírókissasszony«, mint az »író« a film területén.

Ha az orgonát ma találnák fel, holnap még nem komponálhatna Bach, s hiába ültetnének elébe akár Paganinit: nem az ő hangszere, megfojtaná a mondanivalóját az eszköz idegensége. Aligha is ülne oda hangversenyezni. Annál inkább azok, akiknek nincs megfojtani valójuk: öreg hárangozók, egyháziak, és ifjú minisztráns gyerekek, akik (szerzett jogon) »orgonaművészek« volnának egyszerűen, pusztán, mert ők ismerik »legközelebből« az orgonát, — íme, megalakult az »orgonaszakma«.

E királyi hangszer trónusát előbb foglalják el az újdonságok fürge kis élősdije, mint a zene koronás királyai — a filmek is előbb voltak és vannak apró kontárjai, csak később művészei, jóval kevesebben.

Ez természetes és nincsen benne semmi botrányos, vagy sajnálivaló. Elvégre esetleg a termőföldben is több a — szuperfoszfát, mint a vetőmag. S ha le is aratjuk olykor nagybúszkén azt a termést, mely alá pedig még a trágyát sem szántottuk be rendesen, mégis elkerülhetetlen a film feltörése a művészet színvonalára, egyszerűen, mert ez a természetes.

Ez persze — bár folyamatban van —, nem lesz meg sem holnap, sem holnapután. Kezdetben voltak a *mutatványos bódék* s még nem vagyunk *feleúton* a filmhez. Ma még inkább csak ott tartunk, hogy a film köré lassanként odagyülekeznek azok az emberek, akikben van elég *kultúra* ahhoz, hogy az eljövendő művészek számára megfelelő *léghőrt teremtsenek*, bár akad már egy-egy komoly értékű művészi produktum is.

A komolyigényű művészek jórészt az eszköz idegenségén kívül még mindig távolfartja a filmtől a »mű« *tiszavirág-élete*. Kérdés azonban, a film *lényeges* baja-e a rövid élet, vagy csak — a csecsemőhalandóság ilyen nagy? Azt hiszem, az utóbbi. Nem utolsó sorban éppen a kollektív munka művészetlensége gátolja talán leginkább a maradandó művek létrejöttét. De ha vannak a filmek már ma is maradandó értékei, ezek közé számítható bizonyára a *Walt Disney film-műfaja* — lám: az *egyéni* munka a megmaradó, mert *művészi*, vagyis: *emberi*, ez tartja meg.

Mindenképpen arra az eredményre jutunk, hogy a film annál inkább lehet művészi, minél kevésbé kollektív a munka művészi része.

Azt mondhatjuk tehát, hogy a *film-művészet nem kollektív művészet*, mert nem több művész »alkotja«, hanem —

ideális esetben — egyetlen ember rendel magá alá az összes közreműködőket, akár művészek ezek, akár nem.

Ha ez nem sikerül, nem sikerülhet a *művészi közlés* sem.

Szükség van tehát olyan emberekre, akik nem filmírók, nem filmrendezők, és nem vágók — hanem olyan *filmművé-*

Művészek születni kell

Hogy aztán az ilyen művész hogyan készül, arra nincs recept. Lehet, hogy a filmgyártás valamilyen fázisában dolgozó emberből lesz, semmiesetre sem szabad azonban azt hinni, hogy aki (bármilyen kiválóan is) érti a film körüli tennivalókat, annak »már csak meg kell tanulnia a művészetet!« *Művészek születni kell*. A film dolgait viszont csakis *megtanulni* lehet.

Petrarka könnyebben megtanulná a gépirást, mint — Billenty Pirike a szonettírást. Ámbár az is lehet, hogy Pirike sokkal több szonettet írna ugyanannyi idő alatt, s nem egy »szonettproduktáló« vállalat *irodalmi* ízlését jobban ki is elégítené, mint a »Petarca-produkciók«...

A világ bármelyik filmvállalatát vádolnánk is ízlése ilyen alacsonyrendűségével, a vádat azonnal áthárítaná a közönségre, mondván: »mi olyat gyártunk, ami a közönségnek kell«. A felelet egyszerű: ha az operában hosszabb időn át zene helyett füstölt oldalt nyujtanának a nagyjérdemű közönségnek, egy idő múlva senki sem volna, aki azért megy oda, hogy egy adag füstölt-Walkürt kapjon vacsorára.

A mozik is alacsonyabb igényű közönséget produkáltak alacsonyrendű műsoraikkal. Aki kultúrát keres, nem ide jár (háliszennek újabban már azt is találhatunk benne). Elrettentő például »kivitelezett« ugyan a film egy-egy klaszszikust is, de azt is többnyire füstölt oldalnak kikészítve, *ez aztán se étel, se nóta*.

Ha erősebben érvényesül majd az a törekvés, hogy más művészetek szellemi színvonalon álló filmeket készítsenek egyes vállalatok (és erre van is nem egy példa éppen a magyar film területén is) és a kölcsönzők és a mozik olyan em-

szek, amelynek számára még *névet* sem talált ki a világ: »Kollektív« művészei a film *összetett* művészetének. S ha ilyen művész alkotja a filmet, akiben a filmet tévő több művészet ép egységgé forr össze, akkor az ő *összetett* alkotása is lehet *egyéni*, tehát koncentráltan művészi és maradandó.

berek lesznek, akiknek nemcsak a pénz jelenti a sikert, hanem az eszmei siker is pénzt ér (és erre nincs példa a magyar film területén sem), — akkor gyorsan, talán éppen nálunk a leggyorsabban, kialakul majd a nívósabb filmek: sőt nívósabb *filmszínházak* különleges, emelkedettebb igényű közönsége s ezzel talán egyidejűleg kifejlődik a típusa az említett »kollektív«, sokszoros művészembernek is, aki a film sajátos művészetét olyan színvonalra emeli, hogy lehetnek akár klasszikus műalkotásai is.

A magyar fajta legalább is a legtehetségesebbek egyike — miért ne előzhetné meg a külföld kultúráját — *időben* is? A film erre olyan alkalom, amilyen ritkán adódik: bűn, a mai kritikus időkben *sokszoros bűn volna elmulasztani*.

Winkler Jenő

APRÓHIRDETÉSEK

Mozigépészt

keresünk. Működési leírást és közelebbi adatokat kér: Hungária Mozgó, Kiskunhalas.

Magyar Mozikok Zsebkönyve

előjegyzési naptárral, minden rendelő nevével ellátva kapható a Magyar Mozikok Zsebkönyve kiadóhivatalában, Budapest, VIII., Népszínház-u. 14.

1½ vagy 2 kilowattos kifogástalan állapotban levő

aggregátort

keresek. Árajánlatokat az alábbi címre kérem: özv. Hutvagner Jánosné, Dunaföldvár, Várdomb-u. 3.

BEMUTATÓFILMSZÍNHÁZAK MŰSORA

ÁTRIUM	Láp virága	III. 5-től	Kárpát
CORVIN	Legényvásár	III. 5-től	UFA
DEÁK	Fehér emberek	III. 5-től	Kárpát
FORUM	Lezárt ajkak	III. 4-től	Esperia
KASZINO	Láp virága	III. 5-től	Kárpát
KORZÓ	Szerelmes asszonyok	III. 2-től	Kárpát
NEMZETI APOLLÓ	Az éjszaka leánya	III. 16-tól	Palatinus
OMNIA	Anna Mária	II. 17-től	M. I. F.
RADIUS	Négy arcú asszony	II. 15-től	Objectiv
SCALA	Családunk szégyene	II. 5-től	Hausz
SZITTYA	Láp virága	III. 5-től	Kárpát
URÁNIA	Az éjszaka leánya	III. 16-tól	Palatinus

ADOMÁNYA VÉGEKRŐL. Az ország legtávolabbi mozi-jából, a Háromszék megyei Uzon községből küldött bé Kraigher Sándor engedélyes szerkesztőségünkbe 70.— pengőt a honvédsaládok javára. A kis mozi, mely alig egy esztendeje áll a filmkultúra szolgálatában, ezúton juttatta el székely testvéreink fillé-reit a nemes célra.

DR. LIEBER LÁSZLÓ APA LETT. A Színművészeti- és Filmművészeti Kamara film-főosztálya titkárának neje Mészáros Erzsébet, v. dr. Mészáros Ede debreceni egyetemi tanár leánya március 2-án egészséges kislfiúnak adott életet. Az újszülöttet édesapja nevére keresztelik. A Kamara titkárának számosan fejezték ki jókívánásaikat.

A SVÁJCI MOZIK ZAVARTALANUL JÁTSZANAK AMERIKAI FILMEKET. A legújabb Marlene Dietrich-filmet a basei Alhambra mutatta be »Mi mindent mer Marlene« címmel. Ebben a filmben a német származású művésznő egy előkelő társaságbeli hölgyet játszik, aki az anyai érzés gazdag skáláját mutatja be. A csekemény egy lelcgyermek körül építődik fel, akit az utcán talál Marlene és ezért küzd, áldoz. Dietrich játéka sokat fejlődött azóta, hogy legutoljára láttuk. Külső alakban is kellemesebb, lenyűgözőbb, szóval most még inkább Marlene Dietrich, mint valaha.

FRANCOIS ROSAY, akinek hatalmas skálán mozgó színjátszási készségéről éppen a »Négyarcú asszony« című filmben volt alkalmunk gyönyörködni, válik férjétől, Jacques Feyder rendezőtől. A majdnem húszéves házasság után történő válás nagy fel-tűnést keltett a francia művészi körökben és ellenőrizhetetlen pletykák szülője lett, amelynek gyújtópontjában a válófélben levő férj áll.

FILM A LÓVERSENYSZŰRI SZOLGÁLATÁBAN. A vinnecnesi lóversenypályán két operátor van szerződötve az-al a megbízással, hogy a célbafutó lovakat lefilmezzék. Miután mindössze a finis fel-vételeit kell elkészíteniük, a felvételi idő nem tart tovább néhány másodpercnél. Ezeket a filmeket aztán levetítik a fogadóirodák megbízottai előtt, hogy pontosan állapít-hassák meg a befutó verseny-paripák sorrendjét.

Hatvan sebesültet látott vendégül a Pergőképforgalmi Kft. vezetősége

A gyártó cégek közül elsőnek vendégelte meg honvédeinket Közel László vezetésével a Pergőképforgalmi kft., aki a gyártó vállalat vezetőjével 60 honvédet látott vendégül húshagyókedden. A sebesült honvédeket meleg szeretettel fogadták és a jó vacsorán kívül arról is gondoskodott a figyelmes rendezőség, hogy a meghívottak kellemesen érezzék magukat. Nívós műsor keretében egymás után élvezhették a jelenlevők a legjobb műsorszámokat, melynek keretében Pethes Sándor kedvelt művésznöket, továbbá a Kívánsághangversenyek számaival vetekedő műsorral szórakoztatták a hálás közönséget. A gyermekszereplők közül Ungváry Gyuszi

is fellépett, akit a »Földindulás«, Szűcs Mara házassága», »Gyurkovics fiúk« stb. című filmekből is jól ismer a közönség. Közel Margitka a »Bajtársak« c. filmből énekelte el a »Napsugár-dalt« a mikrofon előtt, honvédeink kitörő tapsa mellett, egy trió pedig az »Alkalmom« c. filmből énekelte el annak slágerét. A vendégsereg igen jó hangulatban a záróráig maradt együtt, mikor is egyik szakaszvezető meleg szavakkal köszönte meg a vállalat meghívását, megemlékezve arról, hogy mennyire jólesett a sebesülteknek, hogy a belső front katonái érzésben együtt vannak és együtt menetelnek velük ennek a küzdelemnek a megvívásában.

12. premierhete fut nagy skierrel az Annamária (Vizváry és Szilassy).

Műteremben a »Ragaszkodom a szerelemhez«

A pasaréti fiók-Hunniában március 17-én kezdték el forgatni Bókay János új filmjét: »Ragaszkodom a szerelemhez«. B. Kokas Klára produkciójában készülő filmet Hamza D. Ákos rendezi.

Bókay darabja nem ismeretlen a magyar színházlátogató közönség előtt. A Belvárosi Színházban öt évvel ezelőtt futott a színdarab nagy sikerrel. Most a film főszerepeit Fényes Aliz, Ajtay Andor, Hidvéghy Vali, So-

mogyi Nusí, Mihályi Ernő, v. Benkő Gyula, Pataky Jenő, Danis Jenő alakítják.

A »Ragaszkodom a szerelemhez« fülbemászó, kedves muzsikáját Fényes Szabolcs szerezte. Hamza D. Ákos rendező mellett a segédrendezői tisztet Mária Fényes Félis tölti be. A gyártást vezeti, díszletet és ruhákat B. Kokas Klára tervezi. Felvételvezető: Sulkovszky Zoltán. Operátor: Icsey Rezső, segédoperátor Piller Rezső. Vágó: Vályné Mária.

HÁZASSÁG. Majláth A. Mária és Lévay Béla, a film-szakma ismert tagja március 10-én Budapesten házasságot kötöttek.

Zádor Lajos, a Pergőképforgalmi kft. ügyvezetője a napokban megnősült. A szakmabeliek jókívánásait ezúton is tolmácsoljuk.

GRIMM MESÉJE FILMEN. »Csipkerózsika« címmel érdekes mese-film készült, melyet a világhírű Grimm meseköltő egyik közismert témájából dolgoztak filmre Berlinben. A főszerepeket Ilse Petri, Erna Morena és Olaf Bach játsszák. Az elmúlt hetekben ősbemutatót tartottak Miskolcon, Nyíregyházán, Baján és Ujvidéken, ahol a bájos film nagy tetszést aratott a közönség körében. A mese-filmet, melyet a Hollay Film hoz forgalomba, egy magyar dalbetét is gazdagítja.

A »KÉSŐ« CIMŰ DARÓCZY-FILMNEK ismét érdekes felvételi napjai voltak. A forgatókönyv szerint ugyanis egy vidéki kastélyban kellene lejátszódnia a jeleneteknek, azonban tekintettel a bizonytalan időjárásra, Daróczyék a Hunniában építették fel a kastélyt és így megtörtént az az egyedül álló eset, hogy a külső felvételeket műteremben készítik el.

A »HÁZASSÁGGAL KEZDŐDÖK« CIMŰ FILM, amelyet Bánky Róbert rendezett, egészen szűkkörű szakmai bemutatón nagy sikert aratott. A filmvígjátékot Vaszary János írta. Bánky nyilatkozata szerint Muráti Lili, aki a film főszerepét játssza, »jobb, mint valaha«. A többi szerepeken Hajmássy Miklós, Déry Sári, Rajnay Gábor, Bilicsi Tivadar osztozkodnak és mindnyájan kivesszük a részüket abból a sikerből, amit a film a közönségtől kapni fog.

A FRANCIA FILMGYÁRTÁSNAK ÚJABB AKADÁLY-LYAL kell megküzdenie, ha nem akarja, hogy végképen eltűnjön az európai filmpiacról. Az áramfogyasztás szükségesszerű korlátozása következtében csak elenyészően csekély francia film fog elkészülni a következő szezonban.

ELKÖLTÖZÖTT A PERGŐKÉPFORGALMI KFT. Rákóczi-út 12. alatti helyiségéből a Pergőképforgalmi Kft. a Warner Bros. régi helyiségébe költözött. Az új cím: VIII., József-krt. 30-32. (Rákóczi térnél.) Új telefonszámai: 132-590, 140-564.

Legény a gáton

22 vagy — 27?... (Pethes Feri)

SZEREPLŐK:

JUHÁSZ
CSIKÓS
2 PETHES
VASZARY
DÉSY
ALSZEGHY
RÉV
MAKLÁRY

SZEREPLŐK:

HAJMÁSSY
MISOGA
KÖVÁRY
VANDORY
PÁLÓCZI

RENDEZI:

BAN

Ha nem fogadsz szót, olyan frieskát adok neked. (Pethes Feri—Hajmássy)

Hé — hová viszi a kalapom? (Pethes Sándor, Vaszary, Dési Laci)

*Csupa ötlet!
Csupa móka!
Csupa humor!*

SIKER

 (SLÁGER)

FILMEKTKÖLCSÖNZŐ
FILMFORGALMI KFT.

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KRT. 8
TELEFON: 222-628

M&J

994. sz.

Győr városát Mária Terézia királynő 200 esztendővel ezelőtt emelte a szabad királyi város rangjára.

Az országos jégkorongbajnokságon a marosvásárhelyiek felett aratott győzelmével a BBTE csapata szerezte meg az idei bajnoki címet.

XIII. Alfonz spanyol király és elődei lelkiüdvéért gyászmisét mondtak a budavári Koronázó Főtemplomban.

A bolgár függetlenségi ünnepen a magyar-bolgár társaság ünnepi estet rendezett. Az est szónoka Ullein-Riviczky Antal rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter sajtófőnök, a bolgár-magyar társaság díszelnöke volt.

Tennisversenyzőink már megkezdték edzésüket a nyári mérkőzésekre. Az Asbóth-Gábori és a Szigeti-Frigyesy páros játéka.

Az Egyesült Keresztény Nemzeti Li-előadóstet rendezett a Pesti Vigadóban. Ravasz László ref. püspök beszédet mond.

A Magyar Sísövetség Borsafüreden rendezte meg az 1943. évi országos lesikló bajnokságot, a Mátyás király emlékversenyt.

A katonai előképzés fontos tényezője a motoros kiképzés. Országjárásunk során gyorsleventéink komoly távolsági eredményeket értek el.

181. sz.

Barcelonában megünnepelték a bolsevista járom alól való felszabadulás negyedik évfordulóját.

Vidkun Quisling miniszterelnök Osloban egy nagygyűlés keretében ismertette azt az új törvényt, amely a norvég nép munkábevételére vonatkozik, s amellyel Norvégia hozzájárul Európának bolsevizmus elleni harcához.

A bolgár és a német véderő egész Bulgáriában fényes keretek között ünnepelte meg harmadik Boris bulgár király születésnapját.

Stockholmban a svéd király jelenlétében produkálták magukat kétszázadszor a Sofia-lányok.

Zürichben tartották meg a Magyarországi és Svájc közötti nemzetközi jég-hocki-mérkőzést.

A háborús nehézségek ellenére is befejezték a Németország és Horvátország közötti közvetlen telefonvezeték kiépítését.

A britiek támadása a német birodalmi főváros ellen. Dr. Göbbels birodalmi miniszter megtekintette a pusztulás színhelyét.

A tunéziai front. Német páncélosok

előretörése a tunéziai térségben. Egy vöröskeresztes páncélos előre indul. A sebesülteket bekötözik és hátrahozzák.

Látogatás a keleten bevetett német repülőknél. A német harci- és stukagépek rázudulnak mélyrepülésben az ellenséges célpontokra.

73. sz.

Hadiépítkezések hóból. A hadszíntéren, hol a katonák alacsony hőmérséklet alatt kénytelenek élni és harcolni, a hó elsördentű építkezési anyagként szolgálhat. Ime, hogyan készül hóból egy kényelmes menedékhely.

Svédországból. Egy svéd sportegylet hölgytagjai egy befagyott tó jég-ünneplik az első téli napsütést.

Svájcból. Különleges szolgálatra kép-

zett postagalambok, melyek a technika rendkívüli fejlődése ellenére is rendületlenül tartják az első helyet a hírszolgálat teljesítésében.

Tunéziából. Az északi hadszíntéren alkalmazott olasz lövészek és tüzérek osztagai. A tüzérség összpontosított tüzében olasz lövészek gyorsított osztagai támadást iniéznek. Egy olasz harci egység parancsnoka figyelő csapatai működését, kevéssel Gafsa és Zabeitla elfoglalása előtt. Az ellenségtől elhagyott municiósládák. Olasz csapatok Szfuzéba érkeznek. Szíves fogadtatásuk a benntűlötték részéről. A tengelyhatalmak hadoszlopai igénybeveszik az északamerikaiaktól zsákmányolt ép harcokocikat. Angol és amerikai repülőgépek roncsai szétlétben hevernek Tunézia hadszínterein. Olasz szállító-repülőgépek nagy rajai újabb és újabb löszert, élelmet és emberanyagot szállítanak a tengelyhatalmak hadseregének. A repülőgépek százai és százai, erős fedezet alatt tartják a kapcsolatot Szicília és Afrika között.

Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által engedélyezett filmek

Kisérő műsorul a következő arányszámban beszámíthatónak minősítette:

Hít és művészet (Hollai film) hangos ismeretterjesztő 1 felvonásban, a Kovács Gusztáv filmlaboratóriumában 1943. évben készült, 410 m hosszú,

Palócvirág (A kis Katyi) zenés játék 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1942. évben készült, 278 m hosszú filmet, **mint Magyarországon készült, magyar nyelvű mozgófényképet.**

Borgia Lukrécia (Lukrécia Borgia) (Deák Film) hangos dráma 5 felvonásban, a Scalera filmgyárban 1942. évben készült, 2195 m hosszú,

Az Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság 1943. évi február hó 14-től 20-ig tartott ülésén:

a) nyilvános előadásra alkalmasnak találta:

Magyar világhíradó 991. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 259 m hosszú.

Rajzos híradó 154. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 102 m hosszú,

UFA világhíradó 178. (Auslandstonswoche Nr. 178.) (UFA) hangos riport 1 felvonásban, az Univerzum filmgyárban 1943. évben készült, 355 m hosszú,

LUCE olasz világhíradó 69. (Hunnia) hangos riport 1 felvonásban, a LUCE filmgyárban 1943. évben készült, 263 m hosszú,

Pénz beszél (Diacsek Film) hangos vígjáték 4 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1939. évben készült, 2375 m hosszú,

A magyar bor (M. F. I.) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában készült, 450 m hosszú,

Asszonybecsület (Stimme des Herzens) (Budapest Film) hangos dráma 5 felvonásban, a Berlin filmgyárban 1943. évben készült, 2410 m hosszú,

UFA világhíradó 178. (német beszéddel) (UFA) hangos riport 1 felvonásban, az Univerzum filmgyárban, 1943. évben készült, 355 m hosszú mozgófényképet.

Nyilvános előadásra alkalmasnak találta és a mozgófényképezemekben a magyar nyelvű mozgófényképek kötelező bemutatására előírt arányszámba beszámíthatónak minősítette:

Boldogság a vége (S. Bus Gabriella) hangos dráma 4 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1941. évben készült, 2120 m hosszú,

Felelős szerkesztő:

MATOLAY K. GÉZA dr.

Felelős kiadó:

LIEBER LÁSZLÓ dr.

Kiadóhivatali főnök:

GYIMESY KÁSÁS ERNŐ

Készült a

»Jövő» nyomdaszövetkezet műhelyében

Budapest, IX., Erkel-u. 17.

Telefon: 182—278.

Felelős vez.: Demjén Ferenc.

Kiemelkedő
művészi
esemény
és egyúttal
nagy
közönség-
siker
**PAULA
WESSELY**
legújabb
filmje:

LÁNGOLÓ ALKONYAT

WIEN-FILM

(Ideiglenes cím!)

RENDEZŐ:

GUSTAV UCICKY

FÉRF FŐSZEREPLŐK:

HÖRBIGER ATTILA

FRED LIEWERH

Erről a filmről hetekig fognak vitatkozni!

FORGALOMBAHOZZA:

BUDAPEST FILM RT.

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 52. TELEFON: 22-34-1

Budapest
1943
márc. 17
V. évt.
11. sz.
Egyes
szám ár-
a 411

BEZNAJ

SZERESZTI
D. MATOLAY
K. GÉZA

A Belezna filmstúdió (Studio)
különleges mesefilmje

Csipkerózsika

Címszereplő: ILSE PETRI
Forgalombahozza: Hollai Film
Erzsébet-kr. 9/11. Tel: 220-469